SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII № 35. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 23, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 23-го ЛЮТОГО 1995. Ч. 35. РІК CII

ВІДЗНАЧЕННЯ 50-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ КОШТУВАТИМЕ ДОРОГО

Київ (Р. Р.). — Як уже інформовано, на зустрічі керівників держав СНД в Алмати підписано меморандум про спільне відзначення 9-го травня 50-річчя перемоги у Другій світовій війні. З цієї нагоди передбачено провести наукові конференції, врочисті збори та військову параду, яка відбудеться 9-го травня.

Ветерани та їхні родини отримають грошову допомогу такого ж розміру, як і в Росії та інших країнах СНД. Заплановано також створення позабюджетного фонду допомоги ветеранам війни.

Віцепрем'єр-міністер України Іван Курас, який очолює організаційний комітет з проведення святкувань 50-річчя перемоги, повідомив, що Росія вже підготувала медалі, якими, згідно з рішенням Верховної Ради України, будуть нагороджені ветерани України. На замовлення Уряду України, нагороди витовлені на монетних дворах Москви і Санкт Петербургу й Україна має заплатити за них 18.5 біл. російських рублів. Кошторис проведення святкувань на території України спочатку передбачив 7 трильйонів карбованців, але тепер цю суму зменшено до 4.5 трильйонів карбованців.

Український національно-патріотичний бльок Львівщини пропонує не святкувати День Перемоги. В оприлюдненій з цього приводу заяві сказано, що „пропагандистська кампанія до 50-річчя перемоги над нацистською Німеччиною не сприяє зміцненню української держави, а навпаки, використовується в інтересах московсько-реваншистських сил". У заяві пропонується не святкувати День Перемоги, як це робилися в часи існування СССР, а відзначити 8-го травня як День Пам'яти співвітчизників, що загинули в роки Другої світової війни, як у боротьбі з фашизмом, так і з большевизмом.

В. Масола звинувачують у розвалі вугільної промисловости

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 17-го лютого, депутатська група „Реформи" поширила заяву щодо причин катастрофічного становища у вугільній промисловості України.

У заяві зазначено, що „криза в економіці та соціяльній сфері, що поглиблюється, тісно пов'язана з кризою в енергетиці, насамперед, у вугільній промисловості". Далі автори пишуть, що політика ціноутворення, „яку проводить голова Уряду Віталій Масол, призначений на цю посаду комуно-соціялістичною більшістю у Верховній Раді України, руйнує вугільні підприємства та шахтарські міста".

Депутати Верховної Ради з фракції „Реформи" вважають, що законопроєкт про скасування податку на добавлену вартість імпортованих енергоносіїв приводить до банкрутства вугільних підприємств. Уряд закуповує вугілля за кордоном, фінасуючи чужинецьку вугільну промисловість, а парламентарна більшість на чолі з О. Морозом шукає будь-які способи для дестабілізації політико-економічної ситуації в Україні, пишуть автори заяви, наголошуючи, що „реваншистські сили знову хочуть використати робітників шахтарської галузі як гарматне м'ясо для виконання політичних амбіційних плянів".

З громадян братимуть податок на освіту

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 17-го лютого, завершилися парляментарні переслухання про стан освіти в Україні. Відповідно до висловлених рекомендацій Урядові України доручено підготовити новий механізм фінансування освіти, передбачивши елементи прямого, нецентралізованого фінансування установ освіти, визначення безплатних і платних освітніх, побутових та інших послуг.

До діючого законодавства пропонується внести зміни, ввівши додаткові податки з доходів громадян на потреби освіти. При затвердженні державного бюджету на 1995 рік парлямент має передбачити видатки на розвиток освіти і науки. Президентові і Верховній Раді України надіслано пропозиції встановити подвійне підпорядкування місцевих органів управління освітою Міністерству Освіти та органам місцевої влади.

УРЯД ОПЛАТИВ БОРГ СЕВАСТОПОЛЯ

Київ (Р. Р.). — Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про надання місцевої позики в сумі 750 біл. карбованців, щоб заплатити борги міста за 1994 рік. Крім того, містові постачатиметься більше газу та покриється борги житлово-комунальних господарств за рахунок бюджету України.

Тим часом президент Криму Юрій Мєшков наказав скоротити апарат уряду автономії на 40 відсотків. Він зауважив, що відтоді, як Крим став автономною республікою, чисельність апарату зросла із 703 до 1,255 осіб, що „тягарем лягає на бюджет і спричиняє обурення кримчан". Під час зустрічі з виборцями 17-го лютого у Теодосії, Ю. Мєшков схарактеризував економічне і політичне становище на півострові як кризове. За його словами, уряд і парлямент втрачають контролю над ситуацією на півострові.

Відкрито центр сертифікатних авкціонів

Київ (Р. Р.). — Тут минулого тижня відбулася офіційна церемонія відкриття Українського Центру Сертифікатних Авкціонів. Участь взяли перший віцепрем'єр-міністер Віктор Пинзеник, голова Фонду Державного Майна Юрій Єхануров, депутати Верховної Ради, представники Кабінету Міністрів, закордонні гості та журналісти. Протягом останнього місяця вже було відкрито кілька регіональних центрів сертифікатних авкціонів, зокрема в Житомирі, Запоріжжі, Хмельницькому і Кіровограді. Національний центр у Києві є головною організаційною ланкою механізму приватизації через готівкові сертифікати. Всього в Україні має бути 27 регіональних центрів.

Під час відкриття центру зачитано привітання від Президента України Леоніда Кучми, у якому сказано: „Відкриття центру означає, що Україна впевнено стає на шлях ринкової економіки". В. Пинзеник зазначив, що центр відкриє дорогу приватним інвестиціям в українську економіку. Ю. Єхануров вважає, що діяльність центру допоможе уникнути зловживань і порушень законів.

Генеральний деректор новоствореного центру Богдан Буца ознайомив присутніх з процедурою сертифікатного авкціону. Система сертифікатних авкціонів створена для того, щоб кожний громадянин, незалежно від місця проживання, мав змогу використати своє право на частку державної власности, придбавши акції підприємств, що приватизуються по всій території України. Заяви, зібрані в областях, протягом місяця з дня опублікування оголошення, передаватиметься до Києва, де за допомогою екектровичислювальних машин співставлять попит на акції того чи іншого підприємства з пропозиціями.

Від початку цього року на сертифікатну приватизацію виставлено 56 середніх і великих підприємств. Результати авкціонів з них будуть відомі у перших днях березня.

Суспільне напруження зростає

Харків (Р. Р.). — Тут 18-го лютого заступник голови об'єднання профспілок області Анатолій Шевчук повідомив кореспондентові УНІАН, що в Куп'янському та Первомайському пройшли віча протесту проти важкого становища на виробництвах та в суспільній сфері. За словами Шевчука, в області зростає суспільне напруження та активізація робітничого руху.

Віча відбулися з ініціятиви низових профспілок і робітничих колективів державних підприємств з участю учителів, лікарів, пенсіонерів, ветеранів праці, чорнобильців, учасників війни. Керівництво профспілок вживає заходів для захисту соціяльних та економічних інтересів робітників, зазначив А. Шевчук. Проте, на його думку, радикально вплинути на становища можуть лише Уряд та Верховна Рада України, яка нарешті повинна приступити до ефективної законотворчої діяльности.

Президент Ліберальної Партії Олег Соскін вважає, що розвиток сепаратизму в регіонах починається тоді, коли центр не звертає уваги на економічні проблеми областей. Недосконала система податків, експропріяція грошей регіонів для формування державного бгджету, законодавче неврегулювання зовнішньо-економічної діяльности приведуть до проголошення регіонами власної економічної політики. При цьому неминуче виникатимуть ознаки самостійної держави, як це відбулося у Криму.

„Якщо ця тенденція пошириться на всі регіони, Україну чекає параліч, в наслідок якого вона опиниться у складі імперії", — застерігає О. Соскін. Процес запобігання сепаратизмові, на його думку, полягає у реформуванні структури виконавчої влади, проведенні персональних змін в Уряді та зміні економічної політики щодо регіонів.

КОНЦЕРТ С. П'ЯТНИЧКА НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ

Ню Йорк. — Баритон Львівської Опери Степан П'ятничка, кий мав виступити із своїм концертом в Українському Інституті Америки в суботу, 4-го березня, захворів і з того приводу УІА повідомляє, що концерт не відбудеться.

Л. Палій отримала нагороду П. Тичини

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. К.). — Як повідомила преса України, а зокрема „Літературна Україна" з 2-го лютого 1995 року, відома широко в українській діяспорі і в Україні письменниця, поетеса, мисткиня і авторка численних публікацій та статтей, а від року голова Об'єднання Українських Письменників „Слово", Ліда Палій відзначена літературною нагородою ім. Павла Тичини у Києві на 1995 рік.

Л. Палій

Нагороду, на підставі розгляду окремого жюрі, що складалося із 12-ох осіб, (літераторів та письменників), присудило Міністерство України у Справах Преси та Інформації і Спілка Письменників України. Цю престижеву літературну нагороду, якою нагороджують українських письменників від 1973 року, Л. Палій отримала за збірку поезій „Сон-трава", що вийшла в 1994 році у Торонто, заходами „Слова", Спілки Письменників України і Української Канадської фундації ім. Шевченка. Про появу цієї оригінальної збірки, яка набрала великою тугою і любов'ю до української землі писала „Свобода" у виданні з 11-го лютого минулого року.

Твори Л. Палій, зокрема її поезії, перекладені на хорватську і російську мови, а передруки її появляються в пресі України, де вона є частим гостем. Вона також активно працює від кількох років над запрошенням українських поетів на міжнародні авторські фестивалі в Канаді, допомагає поширювати твори українських письменників та їхні переклади на англійську мову.

Л. Палій є тільки другою людиною з-поза України, що її признала літературну нагороду ім. П. Тичини. В 1993 році таку нагороду отримав відомий письменник і літератор із ЗСА Богдан Рубчак.

Разом із Л. Палій премію П. Тичини на біжучий рік отримав також поет і відомий правозахисник Олекса Різниченко за книжку поезій „Терновий вогонь", що появилася в 1993 році.

Англійський журналіст описує долю українських жертв сталінського терору

Джерзі Сити, Н. Дж. — В почитному англійському тижневику „Манчестер Гардіян", що як відомо має ліберально-соціялістичні тенденції, появився з датою 22-го січня репортаж кореспондента Джеймса Міка з Норильська. Англійський журналіст описує в ньому життя одної з українок, Галини Скопюк, яка силою наказу Сталіна 17-тирічною дівчиною прямо зі шкільної лавки була з іншими товаришками вивезена туди на роботи із західньої України. Сьогодні, як пише Дж. Мік, вона дальше живе в тому сибірському місті, яке постало в 1935 році, як місце важкої примусової праці тисячів політичних в'язнів.

Така доля зустріла, пише англійський кореспондент, і Г. Скопюк, яка однак пів сторіччя після того далі проживає на далекому Сибірі не маючи можливости повернутися в Україну, де на її місці замешкання біля Луцька є колгосп, а винаймити мешкання тепер не є можливим. Вона описує журналістові своє ціле життя, яке складалося із безперервної важкої праці, так як і тисячів інших вивезених примусово під закидом, що вони „вороги народу". Дж. Мік мав нагоду розглянути також долю тих тисячів подібних „ворогів народу", як Галина. Показується, що хоча від минулого року є відкритий доступ до архівів в'язнів, архіварка місцевого музею Ніна Кандрушина не мала права зрахувати скільки в'язнів привезено до Норильська на примусові роботи від початку існування того місця, до 1956 року, коли табори закрито. Але на підставі вимірів числа карток, які вона знайшла, її обрахування сягають суми 350,000 осіб, з чого 100,000 померло, або їх розстріляно. Але свідоцтва смерти, як ствердив англійський журналіст в бюрі реєстрації населення Норильська, також не є правильні і змінені часом, тільки як він пише, одне слово повторяється на них дуже ясно — „застрелений".

Дж. Мік підкреслює, що, як стверджують мешканці того міста, воно не було табором смерти, а однак стало таким, бо довголітня важка праця у незносимих кліматичних обставинах, недоживлення, нестерпимий холод і строга дисципліна стали природними вбивцями.

Він підкреслює також, що усі звільнені в'язні не могли аж після п'яти років залишати Норильськ і не мали до цього відповідних пашпортів.

Дж. Мік називає свій репортаж „Холодною пригадкою терору Сталіна".

У СВІТІ

ФОРМАЦІЇ урядової боснійської армії активно наступають відразу у декількох стратегічно важливих напрямах. Добре озброєний 5-ий корпус мусулманських військ активно атакує укріплення боснійських сепаратистів, очолених Фікретом Абдічем. З обох сторін є численні жертви. Виступаючи перед журналістами в Сараєві, представник ООН Майкл Вілліямс сказав, що на розвиток загальної ситуації дуже негативно може вплинути виведення „голубих шоломів" з Хорватії після 31-го березня, як цього вимагає уряд у Загребі. Скоріше за все, між хорватами і хорватськими сербами відновляться бойові дії, до яких невдовзі приєднаються і боснійські серби.

ЛОНДОНСЬКА газета „Сандей Таймс", покликуючись на свідчення колишніх високопоставлених совєтських кеґебістів, повідомила, що Майкл Фут, лідер англійських лейбористів на початку 80-их років, був платним агентом КҐБ і мав псевдо „Сапог". Якби його партія у ті роки здобула більшість у парляменті, то „Сапог" очолив би уряд Великобританії. Після того, як два місяці тому зрезигнував головний редактор газети „Гардіан" Річард Готт, також звинувачений у співробітництві з КҐБ, англійська преса висловлює припущення, що агентами Москви були десятки відомих політичних діячів Англії. „Сандей Таймс" має намір у найближчий час оприлюднити уривки з нової книги колишнього совєтського кеґебіста Олега Гордієвського, який втік на Захід і добре знає, хто з англійських політиків працював для Москви.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН Фідель Рамос звинуватив китайський уряд у „зазіханні на все Південно-Китайське море", маючи на увазі нещодавно посилену китайську військову присутність на островах Калаян, які входять в архіпелаг Спратлі. Філіппіни вважають ці острови своєю територією. Президент Ф. Рамос дав наказ післати до островів додаткові збройні формації у складі дев'яти бойових літаків, двох гелікоптерів і одного корабля. Архіпелаг і його води, на думку спеціялістів, багаті нафтою і газом, а Пекін дуже зацікавлений у розробці нових родовищ.

ОСКІЛЬКИ ЛІДЕР палестинської автономії Ясір Арафат не досить активно, на думку ізраїльського уряду, бореться з ісламським тероризмом, ізраїльський прем'єр-міністер Іцак Рабін відклав на пізніший час виведення ізраїльських військ зі західнього берега Йордану. Прихильник Я. Арафата шейх Гіржазі Бірбарі звинуватив Сирію у фінансовій та ідеологічній підтримці арабського тероризму. Шейх вважає, що офіційний Дамаск зацікавлений у неуспіхові ізраїльсько-палестинського договору щодо палестинської автомії і виступає проти її поширення на західний берег Йордану.

КЕРІВНИКИ німецького неофашистського народного фронту гостро зареагували на інтерв'ю лідера російських лібералів демократів Владіміра Жириновського для німецького тижневика „Шпіґель". Між іншим, В. Жириновський стверджує, що Росія „мусить стати ще сильнішою, ніж був Совєтський Союз," і що вона повинна тримати цілий світ у страху. Щодо Німеччини, то В. Жириновський сказав, що вона має занепасти і займати територію не більшу, ніж теперішня Австрія.

В МОСКВІ відбулася наукова конференція, присвячена 340-річчю Переяславської ради. Вчені, які виступили на ній, закликали до ґрунтовного вивчення справжніх, а не мітологізованих царською і відтак комуністичною московською пропагандою стосунків між Україною і Росією, до осмислення всієї антиукраїнської політики Москви після 1654 року. Конференція відбулася завдяки організаційному сприянню амбасади України в Москві.

УРЯДИ АНГЛІЇ ТА ІРЛЯНДІЇ СХВАЛИЛИ УГОДУ ЩОДО ОЛСТЕРУ

Дублін. — Уряд Ірляндії схвалив документ, який визначає порядок і зміст переговорів щодо конституційного майбутнього Північної Ірляндії. Цей плян, над яким Дублін і Лондон працювали два роки, передбачає надання Північній Ірляндії права на самовизначення.

Згідно з проєктом, протестантська і католицька громади цієї провінції самі вирішуватимуть, чи залишаться вони у складі Великобританії, чи об'єднаються з Ірляндією, чи шукатимуть якийсь третій варіянт своєї дальшої долі.

Принципово важливою точкою, спрямованою на врегулювання 25-річного олстерського конфлікту, є згода Лондону відмовитися від безпосереднього управління Північною Ірляндією і передати законодавчу та виконавчу владу Північноірляндській асамблеї. Зі свого боку, Ірляндія готова відмовитися від територіяльних претенсій на Олстер і внести відповідні зміни в конституцію. Угода також передбачає створення загальноірляндських структур, підзвітних парляментові Ірляндії та урядові Олстеру, які координуватимуть співробітництво між обома частинами острова в різних ділянках економіки.

Схвалений сторонами документ оприлюднено під час зустрічі прем'єр-міністра Великобританії Джана Мейджора з його ірляндським колегою Джаном Брутоном.Зустріч відбувалася протягом двох днів, вівторка і середи, 21-го і 22-го лютого.

Напередодні англійський прем'єр заручився підтримкою членів свого кабінету, які одноголосно схвалили угоду.

В Україні

КИЇВ. — Національний Банк України з 16-го лютого випускає в обіг купони багаторазового використання номінальною вартістю 50,000 карбованців 1994 року виготовлення. В них той самий розмір і колір, що й з 1993 року, інший лише номер та рік випуску. Купони випуску 1993 і 1994 років мають прийматися всюди без будьяких обмежень для здійснення фінансових трансакцій.

КИЇВ. — Українські атомні електростанції вирішили створити незалежну ядерну енергетичну компанію, яка об'єднує всі станції. Компанія має бути складовою частиною ядерної інфраструктури, передбаченої ядерним законодавством України. За рахунок отриманих від станцій грошей, компанія зможе нарешті створити систему поводження з радіоактивними відпадками і відпрацьованим ядерним паливом. Атомники вважають, що створення компанії цілком відповідає вимогам віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду і сприятиме швидшому приєднанню до неї України і поглибленню міжнародного співробітництва в цій галузі.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ знову обнизили вимоги щодо позичок і намагаються наввипередки позичати гроші будькому. Можливість легкого доступу до готівки стимулює економічне відродження, але банкові спеціялісти уважають, що така політика банкової індустрії може мати погані наслідки.Вони уважають, що банки надто рискують і зовсім не зважають на встановлені по занепаді ринку нерухомостей у 1980-их роках правила. Банки свою легкодоступну позичкову політику оправдують швидким зростом конкуренції.

ДЛЯ ПОКРАЩАННЯ СВОЇХ стосунків з робітничим рухом країни, віцепрезидент Ал Гор у понеділок, 20-го лютого, на річних зборах робітничого керівництва у Флориді сказав, що президент Билл Клінтон вкоротці видасть наказ, який заборонятиме державним установам закуповувати будь-які вироби від фірм, що під час робітничих страйків наймають нових працівників на місце страйкуючих.Крім віцепрезидента на згаданих зборах виступили ще інші значні постаті з Демократичної партії: провідник демократичної меншости в Конгресі Ричард Гепгарт з Міссурі та сенатор Едвард Кеннеді та всі переконували присутніх, що Демократична партія, завжди, підтримує робітничий рух і сумнівається в тому є цілком безпідставно.

ДИРЕКТОРАТ ДІЇ СІ-АЙ-ЕЙ, щоб рятувати свою установу від цілковитої втрати довір'я зі сторони не тільки громадськости, але також і від Конґресу, видав вказівку до своїх агентів, зосередити всі свої можливі особисті та загальні впливи на те, щоб поліпшити думку Конгресу про їхню установу. Аналітики уважають, що таке потягнення зі сторони керівництва згаданої установи хоча є дуже потрібним, то все ж таки повинно б воно мати якийсь інший вияв, а не ангажувати до цього діла агентів-розвідчиків, коштовний вишкіл яких мавби бути спрямованний не на громадсько-політичні сплілкування.

ВПРОДОВЖ ОСТАННІХ чотирьох років чимраз більша кількість професійних і високо кваліфікованих американських азіятів залишають ЗСА та їдуть працювати до таких технічно розвиваючихся країн як Тайван, Індія чи Південна Корея. Згідно зі статистикою Бюра перепису, то таких імігрантів кожного року з Америки є понад 195,000 - найбільша кількість від часу Першої світової війни. Знавці твердять, що не тільки технічний розвиток згаданих країн є причиною такої еміґраційної тенденції з Америки в ім'я кращих заробітків, але також і факт, що можливість переїздів з одної країни до іншої стали багато легшими.

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ створений за президентури Джиммі Картера останнім часом став ще одною кісткою незгоди між демократами і республіканцями в Конгресі. Республіканці уважають, що його треба елімінувати, бо він не має жодного конкретного завдання крім кількох контрольних функцій, які може виконувати інша установа. Демократи натомість уважають, що ліквідація цього департаменту та надання більших прав у вирішенні освітніх справ поодиноким стейтам може мати погані наслідки, бо на думку багатьох поодинокі стейти досі не оправдали освітніх сподівань.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.

Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Важкі дні для Єльцина

Популярність та успіхи Боріса Єльцина стали сильно спадати з ходом війни в Чечні, яку він, не військовик і не полководець, не зумів належно попровадити. Критичні завваги щодо його політики у відношенні до чеченців і невдалої під кожним оглядом військової стратегії, набрали рідкісного, як на Росію, розголосу та відвертости навіть у російській пресі, а не лише у завваженнях окремих громадян чи коментарях у радіо і телевізії. Негативна голосна реакція цілого Заходу не помогла також до затримання такої позитивної настанови до президента Росії, яка була до останніх місяців.

Все це, однак, виявилося лише дуже мікроскопійним зменшенням політичного значення Б. Єльцина у порівнянні із шоком, який викликав недопустимий для великого політичного мужа промах — появи в нетверезому стані у публічних місцях в часі конференції СНД в Алмати в п'ятницю, 10-го лютого.

Загальновідомо у журналістичному світі, а також у міжнародній розвідці, що преса Росії та інші засоби масової інформації — телебачення і радіо — далі працюють під певною цензурою, як „за давніх добрих часів" і тому не трапляється там досі, щоб поінформовано ціле населення про компромітуючі для високопоставлених осіб інциденти. Однак конференція в Алмати була настільки важливою політичною подією, що були там також західні, найбільш небезпечні для загалу, телевізійні журналісти зі своїми камерами. І так картина президента Росії Б. Єльцина у п'яному виді, якого мусіли підтримувати, щоб не впав, його набрякле обличчя, що схопили телекамери, негайно появилася на телевізійних новинках цілого західнього світу за вийнятком... Росії.

Один фальшивий крок провідника держави потягнув за собою цілу лявіну припущень, коментарів, порівнянь і то дуже неприхильних.

Розуміється, що після такої компромітуючої сцени появився ряд статтей, коментарів і припущень в усіх газетах, за вийнятком російських, які стараються або дискретно мовчати або натякувати на різні фізичні недомагання, які мав би мати Б. Єльцин. Але про те, чи ідеться справді про якусь поважну недугу, чи лише хвилеве недомагання, важко ствердити, маючи лише натяки та діягнози без справжнього лікарського свідоцтва. Не дивно, що найбільш відважний російський коментатор, журналіст „Ізвєстій" Отто Лаціс пише про потребу закону, який вимагав би річного обстеження лікарями стану здоров'я президента держави і того вимагає багато членів парляменту. Це, однак, справа майбутнього. Тепер Б. Єльцин став неприємним видовищем для цілого світу, бо ледве чи хтось пригадує публічну появу президента держави у нетверезому стані. Один із західніх членів розвідчої служби ще два роки тому ствердив, що Б. Єльцин випиває стільки алкоголю, як „пересічний росіянин в його віці і досвіді", але ні для кого не є таємницею, що „пересічний росіянин" випиває велику кількість алкоголю і справа пиятики стояла як одна із головних хворіб, що їх треба було поборювати за часів М. Ґорбачова. Після випадку в Алмати журналісти залюбки пригадують інші інциденти, що доказують надмірне пиятцтво Єльцина, як його виступ в Берліні, нетакт в Ірляндії, чи виступ у Ташкенті. А зміни на його обличчі в останні два роки, як у цілому вигляді, говорять самі за себе.

Як він сам сприйняв свою компромітацію — нікому невідомо, але коли він знову публічно говорив перед парляментом 16-го лютого і звинувачував військових провідників у невдачах у Чечні, вперше його промову не переривала буря оплесків, а панувала смертельна мовчанка присутніх.

Немає ніякого сумніву, що цей один інцидент в Алмати захитав дуже сильно становище Б. Єльцина і буде мати напевно далекойдучі наслідки в цілому політич ному світі.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Рябчук

ЧИ СПРАВДІ ЗАГРОЗА КОМУНІЗМУ?

II

Українські „ліві" лишились ленінцями, а головне — вони лишились завзятими українофобами, для яких найбільшим об'єктом ненависти завжди була і є нині українська мова („бандеровскій язик"), українська культура („хохлаччіна"), українська держава („сговор націоналістов і западенцев"). Мав рацію у своїй гіркій іронії Л. Кравчук: Україна — унікальна держава, бо де іще в світі кандидати на президента так завзято змагаються і клянуться в любові не до свого народу, а до народу сусіднього?

І тут, мабуть, слід назвати речі власними іменами: Компартія України ніколи не була українською (за вийнятком, може, лише короткої спроби українізувати її у 20-их роках); вона завжди була передовим загоном російського імперіялізму, знаряддям поневолення України окупаційною владою, її колонізації й русифікації. Такою вона лишилася й нині, попри всі словесні викрутаси її лідерів — П. Симоненка і Б. Олійника, чи шефа „соціялістичної" філії тої ж таки КПУ — О. Мороза.

Короля, кажуть, грає оточення, а оточення в „поміркованого" Мороза й „респектабельного" Олійника аж ніяк не помірковане й не респектабельне, скоріш навпаки: досить послухати, якою ненавистю до України та українців (україномовних українців) пашать виступи донецько-луганських та інших „інтернаціоналістів", аби зрозуміти, що навіть з найкращими намірами (в які я особисто не вірю) і Мороз, і Олійник все одно муситимуть танцювати під українофобську дудку російського та зросійщеного східньоукраїнського люмпена.

Сказане, зрозуміло, не означає, що Мороз із Олійником та Симоненком тільки й сплять та думають, як би то запродати Україну Москві. Психологія подібних „кочубеїв" складніша — вона чудово, зрештою, була описана ще в минулому столітті П. Кулішем у „Чорній раді". Аж ніяк не „ідеологія", а, переважно, особисті амбіції рухають подібними „лідерами". Тобто йдеться їм не про Москву й не про Маркса з Леніном, а, головно, про себе. Хоч, залежно від коньюнктури, вони здатні „полюбити" й Москву, і Маркса, і навіть Україну — як це сталося зі значною частиною номенклятури три роки тому, коли заради унезалежнення від московського суверена, вона об'єдналася довкола суверена київського під самостійницькими гаслами.

Лідери наших комуно-соціялістів — це аж ніяк не застарілі пенсіонери, фанатично віддані безглуздій ідеології своєї молодости, і не деґрадовані міські люмпени, призвичаєні до державного патерналізму, неробства й офіційно леґалізованої ксенофобії. Як правило, комуно-соціялістичні лідери нині — це колишні комсомольські й компартійні активісти, номенклятура середнього й нижчого рівня, що після розпуску КПУ в 1991 році лишилася без „корита", тобто з різних причин не потрапила ані до „партії влади", ані до банкових та інших комерційних структур, створених з комсомольсько-компартійного капіталу. Боротьба за звичне „корито", тобто за владу і зв'язані з нею привілеї, власне й складає головний зміст діяльности наших сьогоднішніх невтомних борців за „соціяльну справедливість", „загальнонародну власність" і „дружбу з Росією".

(Закінчення буде)

Роман Кухар

Про нездійснені змагання до співочого ідеалу

(Чому Олександер Ройко не зробив кар'єри оперного співака)

Олександер (Олесь) Ройко народився в Західній Україні в 1912 році. Закінчивши Малу Семінарію у Львові, студіював музику у Вищому Музичному Інституті ім. Миколи Лисенка. В 1938 році став відомий у музичних колах Львова після свого блискучого виступу в партії Радамеса, коли проф. Одарка Бандрівська, племінниця Соломії Крушельницької, поставила на театральній сцені інституту частину з опери Верді „Аїда." в рамках академічних вечорів вокальної кляси цієї консерваторії. Крім Олеся в чоловічій ведучій партії заблистіла своїм талантом у головній ролі героїні Аїди Стефанія Крацило.

І їй, драматичному сопрано, і йому, героїчному тенорові, заповідали тоді велику оперну кар'єру, на що вони обоє мали щедрі задатки. І він і вона визначались широкими голосовими діяпазонами, значною силою голосової емісії, дзвінким металічним тембром, музикальністю й юною посвятою. На жаль, Друга світова війна перервала студії Олеся і Стефи. Його захопили до польського війська й кинули на протинімецький фронт, де він попав у полон, а їй довелось залишити Львів після совєтської окупації західньої України в 1939 році.

З того часу довго не було про них будь-яких відомостей, оскільки під совєтську займанщину вони вже не вернулись. В 1941 році Ройко та його друг з Музичного Інституту, баритон Василь Матіяш, тоді вже абсольвент Богословської Академії у Львові, стали членами-солістами мандрівного хору Володимира Божика, що саме тоді вирушив у турне по Райху. І Ройко, і Матіяш залишилися згодом у Відні, де в консерваторії продовжували вокальні студії. Ройко вивчав дикцію й голосоведення спочатку у проф. Державної консерваторії Ґрарута, а тоді у проф. Елемера фон Йона у відомій віденській Музичній школі. Після арештів студентів „Січі" у Відні, її член Ройко попав у горезвісний кацет „Сталяг", де зазнав дошкульних фізичних знущань. Це не заламало крицевий характер Олеся й по короткому перебуванні в кацеті він продовжував свої перервані студії. В 1944 році Ройка, разом з іншими нашими студентами вокального відділу Музичної школи у Відні, покликали до „воєнноважливої" примусової праці, де він знову втратив пильний студійний час. А все ж, повен запалу, у вільні від праці години, він вивчив оперний репертуар біля десятка тенорових партій (в тому числі опер Верді „Масковий баль", „Трубадур", „Ріґолетто", „Аїда", Пуччінієві „Богему", „Тоску", „Турандот"), готуючись здобути анґажемент до одного з місцевих оперних театрів. Водночас виступав перед українською публікою в концертах і в оперній виставі „Запорожець за Дунаєм", що їх організувала Віденська „Січ" у співпраці з українським Громадським Комітетом Відня. Під кінець 1944 року приїхала до Відня теж Стефанія Крацило (заміжня Сас), що включилась у наше музичне життя столиці. Разом з Любомиром Мацюком виступила в ціловечірньому концерті у великій залі Бетовена, а з Ройком і Левом Рейнаровичем співпрацювала у вокально-інструментальному ансамблі під керівництвом диригента Львівського Оперного Театру Лева Туркевича. Ще до виїзду до Відня Стефа була артисткою хору того ж Львівського Оперного Театру, що прославився під час німецької окупації Львова.

Після кількаразових переспівів перед австрійськими оперними менаджерами Олеся Ройка заанґажували ранньою весною 1945 року на партії першого тенора у віденській Народній Опері (Фольксопера). Здавалось, таки усміхнулась доля нашому обдарованому співакові, ввижалась блискуча оперна кар'єра. Проте загрозлива тогочасна дійсність близького совєтського опанування Відня не дозволила йому скористатися престижевим анґажементом. Він і тоді виявив прикментну собі твердість характеру, пожертвувавши кар'єрою оперного співака в підсовєтській Австрії заради вільного, хоч непевного буття бездержавного громадянина в Західній Европі. Друга того роду професійна нагода нашому співакові, на жаль, не трапилась. А взагалі, викоріненому із рідного ґрунту мистцеві-вокалістові добиватись на чужині вершин співочого звершення — це часто, мов ті даремні Сізіфові труди. В усьому співоча діяльність надто коштовне заняття для незаможних і безпритульних. Такими оперні контрактори не цікавляться.

У своїх пошуках за місцем під сонцем, аж до еміґрації в Канаду, довелось О. Ройкові зазнати всього, аби втриматися на поверхні життя. Його друзі-співаки з Музичної консерваторії Іван Задорожний (1916-72), Василь Матіяш (1911-82), Любомир Мацюк (1916-91), один по одному, у своїх поривах до „блакитної троянди", повідходили у вічність. Нарешті недуга і старечі недомагання перемогли міцний організм Олеся й він залишив цей світ на найдальшому північнозахідньому окрайці Британської Колюмбії в Канаді („де вже тільки ведмедям воля" — як він під кінець звітував) 21-го серпня 1993 року.

А яка ж доля судилася його партнерці з „Аїди" Стефі Крацило-Сас? Ще задовго до її виїзду з Европи, теж до Канади, виступала вона солісткою в різних концертах (в одному видатному, під час поминальної Служби Божої за св.п. Митрополита Андрея в катедрі св. Стефана у Відні) і роки згодом в Канаді. Проте дальші сліди її співочого буття затерлися в „чужій чужениці". Така доля вирваних із рідного ґрунту співців, що його життєво потребують, так же, як і античний Антей. В тузі за втраченою батьківщиною проходили десятиліття старшому поколінню мистців, молодше зуміло пристосуватись до прибраної країни, а їх батькам годі було.

Щодо Олеся Ройка, то він болів до кінця життя долею загроженої московською ненаситною жадобою України, втішався її незалежністю, але спокою душі знайти вже не міг. У пошуках особистого замир'я після нездійснених поривів віддалився від людських осель, аби бути близько з Богом в довкіллі первісної природи. Останні роки життя займався бджолярством, не раз пофілософськи звірячись у своїх листах — „Як би люди були такі справедливі, як бджоли, то й легше було б жити на цім світі".

Д-р Роман Барановський

ДЕЩО ПРО АКАДЕМІЮ НАУК УКРАЇНИ

Академія Наук України, яка тепер називається Національна Академія Наук, заснована 18-го листопада 1918 року, в добу правління гетьмана Павла Скоропадського, увійшла у 77-ий рік свого існування. Ця найвища українська наукова установа пройшла різні фази своєї діяльности. Майже 72 роки вона діяла, як і всі інші установи, під наказом Москви і обдаровувала її науковими здобутками, що помогли Москві набути слави могутньої імперії. З історії знаємо, що це вперше українська наука діяла на користь Москви.

У противагу існувала у вільному світі, в ЗСА, і досі існує Українська Вільна Академія Наук (УВАН) і має поважні досягнення у науковій і видавничій праці.

З розпадом Совєтського Союзу змінилися обставини, а разом з тим і форми праці в Національній Академії Наук України. Нині НАН України нараховує коло 20,000 працівників і її очолює академік Борис Патон. В. Бар'яхтар, Т. Костюк — заступники і А. Шпак — вчений секретар.

Академія складається із п'ятьох основних відділів: Національної Академії, яку очолює Борис Патон, аґрарних наук (Созінов), медичних наук (Бозіанов), педагогічних наук, (Ярмаченко) і правових наук (Тацій). Крім того в останні роки створено відділи: гірничих наук (Бизов), економічних (Чученко), інженерних (Таланчук), вищої школи (Стріха), технологічних (Морозов), аерокосмічних (Комаров), екологічних (Дорогунцов), інформатики (Єрмошенко), комп'ютерних систем (Тарасов), зв'язку (Панфілов), нафтогазова (Іванюта), політичних наук (Михальченко), олімпійська (Запорожанов), підприємства і менеджменту (Пахомов), транспортна (Канарчук), прикладної радіоелектроніки (Алмазов), кібернетики (Канівець), архітектури (Штолько).

Тепер у склад Академії входять ще представники з діяспори: Олекса Біланюк, Григорій Костюк, Іван Коропецький, Володимир Петришин, Ярослав Пеленський, Омелян Пріцак, Михайло Яримович. Ці дані подані за списком публікації Академії „Історія Академії Наук України, 1918-1993", виданій 1994 року. Знаємо, що є ще й інші.

Економічна криза в Україні відбивається теж на праці Академії. Знизився загальний рівень фундаментальних досліджень і якість підготови нових кадрів. Однак, не зважаючи на ці труднощі, вчені внесли творчий пошук завдяки науці і сконцентрували дослідження у пріоритетних напрямках для України.

Важливі дослідження зроблені в галузі матеріялознавства, медицини, де знайдено новий антибіотик — батумін, який має широкий спектр антимікробної дії. У сфері гуманітарних наук підготовлено тритомник „Давня історія України", „Історія української літератури XX століття", „Фразеологічний словник української мови" та інші. Особливу увагу присвячено програмі щодо ліквідації катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції.

22-го березня 1994 року Президент Леонід Кравчук підписав декрет „Про державну підтримку наукової діяльности Академії", який не тільки поліпшить фінансове становище наукових установ, але й дасть можливість активніше і ефективніше використовувати наукові дослідження на практиці. На загальних річних зборах Академії 23-го березня 1994 року голова Академії Борис Патон виголосив промову, у якій підкреслив, що прийняті раніше статус і статут заклали основу розвитку Академії як самостійного суб'єкта міжнародної наукової співдружности, покликаний зробити вагомий внесок у становлення молодої незалежної української держави. При іншій нагоді Б. Патон заявив, що „фундаментальна наука не може розвиватися без державної підтримки. Швидка розбудова інститутів Академії Наук України в минулому стала можливою за рахунок державних асиґнувань. Це давало можливість нарощувати обсяг фундаментальних досліджень і одночасно запроваджувати розроблену на їх основі новітню техніку і технологію у виробництво. Фундаментальні наукові ідеї доводилися в них до створення ефективних технологій до стадії практичного застосування...

І тому у час переходу до ринкової економіки перед нами стоїть найвідповідальніше завдання — не розгубити попередніх здобутків, відмовлятися від старого тільки тоді, коли дійсно буде побудоване нове...

Сьогодні суверенна Україна з об'єктивних причин не може підтримувати рівень асиґнувань на освіту, культуру і науку, властивий для високорозвинутих країн. Але наша Академія і за цих умов зобов'язана напружено працювати над економічним і культурним відродженням Української держави, використовуючи для цього весь свій творчий потенціял".

Ми тут, в ЗСА, мали вже багато нагод зустрічати і вітати представників з України, які репрезентували політичний, економічний, екологічний, а то й науковий сектори життя. Однак ми ще й досі не мали представника з найвищої нашої наукової установи. Чи не було б доцільно, щоб наші централі чи інші компетентні установи запросили представника чи навіть самого президента НАН Патона, щоб довідатися про працю, про сучасну ситуацію в Академії, про можливості і перспективи.

Наталія Іщук-Пазуняк

ВІДСВІТ ВРАЖЕНЬ ВІД ПОСТАТІ, ДОЛІ Й ТВОРІВ ДОКІЇ ГУМЕННОЇ

II

За словами самої письменниці, вважала вона своїм „хрещеним батьком" у літературі Сергія Пилипенка, що був тоді впливовим в освітніх і письменницьких колах. Завдяки прихильності С. Пилипенка і його об'єктивній настанові, вперше прийнято до друку нарис Д. Гуменної „У степу" (журнал „Сільськогосподарський пролетар, ч. 3, березень 1924). Це був її дебют в літературі у віці 20 років її життя, отож 70 років тому (такий письменницький стаж!).

Прихильними до неї були тоді також, крім Дмитра Загула, Ґео Шкорупій, Яків Савченко, Микола Терещенко, Микола Козоріз. У пам'яті молодої надхненної студентки залишився літературний виступ письменників перед авдиторією, заповненою студентами; письменник Євген Блакитний промовляє за пролетарський напрям у літературному об'єднанні „Гарт", а Сергій Пилипенко, як речник селянсько-батрацької літератури, виступає за свою літературну організацію „Плуг". Тоді ж читає свої твори і Микола Хвильовий, — залягає тоді тиша на залі, велике враження від його читання (зокрема „Я —романтика"). Довелось рішати молодій Докії, яку організацію вибрати. Все ж ближчою була для неї організація села — „Плуг", отож туди і внесла прохання. Її прийнято, — стала „плужничкою".

С. Пилипенко протеґував молодих письменників-початківців, до яких і Д. Гуменна в той час належала. Її називали тоді „вихованкою Пилипенка". Про той ще повний сподівань і навіть розквіту період ранніх 1920-их років у Києві письменниця оповідає дуже щиро й барвисто у своїх спогадах „Дар Евдотеї" ч. І, „Київські кручі". Письменники того часу виступають в її майстерній розповіді як живі, з усіма притаманними їх характерові рисами. Згадує вона враження від виступів Григорія Косинки („промовець з розмахом і влучним дотепом"), Тодося Осьмачку („з апокаліптичними нотками гіркого сарказму"), згадує лекції Миколи Зерова, майстра слова і концепту, дотепні парафрази, влучні характеристики Бориса Антоненка-Давидовича, плавну елеґійність Максима Рильського, Юрія Моженка, романіста західньоевропейського рівня майстрів прози Вячеслава Підмогильного, самобутнього поета Євгена Плужника, прозаїка Якова Савченка й іскристого лірика Володимира Сосюру. Був це час НЕП-у, час т. зв. „українізації" в Україні...(Цей феномен можливий тільки в Україні, бо ж неможливою була б германізація Німеччини чи франконізація Франції). Тож здавалося, можна було б ще діяти творчо і спокійно. Тоді вислали молоду адептку творчости Докію Гуменну зробити огляд сільського господарства в південних районах України: подати свої спостереження на письмі.

Цікава подорож — Докія зустрічає щирих людей-селян, які уже дуже тяжко переживають колективізацію в 1928–29 роки. В одноосібних повна безнадія — облігації, високі непосильні податки і у висліді — зубожіння... Кубань — ще із живими рисами української давнини, але вже під наступом русифікації. Повна вражень, болючих переважно, але свіжих і правдивих, — приїжджає Докія Гуменна до Києва. Пише репортаж у формі листів до подруги Василини: „Листи із степової України", а також „Ех, Кубань, ти Кубань, хлібородная" (1929–30). Ці твори надруковано в „Плузі". В той час створено було вже всередині „Плуга" комсомольське ядро „Трактор", що організувало вже тоді погромницьку акцію проти С. Пилипенка, а при тому й проти його „протеже" Докії Гуменної. Було це відлуння внутрішньої партійної розгри на верхах між Косіором і Скрипником, який підтримував С. Пилипенка і його проукраїнську лінію. Посипались тоді образи й обвинувачення, спрямовані проти Д. Гуменної, прозвучало громове слово і самого Косіора. Це була вже печать на літературній долі письменниці. Як звичайно при такій ситуації, більшість членів відвертається від переслідуваної, лише шляхетні душі утримують відносини, привітно вітались ще Юрій Яновський, Аркадій Любченко. В розгарі диспуту С. Пилипенко заступився за Д. Гуменну. Згодом, як хвиля остракізму і його захопила, — змушений він був каятись за це, хоча й це вже не допомогло йому. І Пилипенка знищено.

При тій навалі усних і письмових образ, включно з участю московської преси („Известия", потім „Правда"), тяжкий був сам психологічний стан письменниці. Вразливість її була велика. Головне те, що вона спочатку навіть не розуміла, чому її так немилосердно побивають у пресі, на зборах; вона, мовляв, писала тільки правду, те, що бачила, те, що чула; навіть не з ворожости до влади — всюди ж проголошують, мовляв, що прямують до повної розв'язки усіх конфліктів, прямують до народного добра при соціялізмі-комунізмі, то чому ж не годиться вказувати на ті тяжкі недоліки, тягарі непосильні, що витворилися по селах, у колгоспах, на низах. Виявилось, що за правду б'ють, а при правдоподібному характері Докії — вона ж не вміє і не може писати неправди — це самозрозуміле... Ця свідомість доводила молоду письменницю до повної депресії. Тоді вперше висновує вона плян внутрішньої самооборони: вона знаходить засіб відмежовуватися від себе самої — зболілої і загнаної, і спостерігати себе збоку... Тоді саме щораз частіше виступає внутрішня вимога занурюватись у давнину, пізнавати своїх прапредків, що жили ось тут, на нашій українській землі. Було це глибоке зацікавлення доісторичною людиною, поринання в цілком іншу, несовєтську, дійсність. Письменниця залюбки ходить на наради Археологічної Комісії Академії Наук, читає багато в бібліотеці, використовуючи бібліографію предмета в творах дослідників, сягає, отже, до джерел, до описів археологічних розкопок палеолітичних і неолітичних стоянок на території України. На засіданнях дослідників чула вона погляди Петра Курінного, Віктора Петрова, Неоніли Кордиш, які були наче вдома у побуті тих віддалених епох. Маючи на увазі умови совєтського режиму, можна б звести тематику творів письменниці на теми давнини, що тоді зародилися, — до ескапізму, мовляв, коли не можна писати правди про сучасність, то чому не втікати у минуле, де вже і розвідка не знайде неконформіста...

(Продовження буде)

У Львові відбулася нарада Світового Християнського Конґресу

29-го жовтня 1994 року у Львові відбулася нарада Світового Християнського Конґресу, в якій взяли участь співголови СХК Василь Колодчин, ЗСА і Михайло Косів та члени Головної ради Конґресу.

Головуючий В. Колодчин привітав М. Косіва з призначенням його на відповідальну посаду голови Комісії духовности і культури Верховної Ради України. В своєму короткому слові М. Косів оцінив роботу СХК за два роки, наголосивши на успішній праці окремих організацій, які входять в Конґрес, зокрема молодіжного часопису „Вірую", як доброго зразка християнської преси. Серед недоліків було названо незадовільну працю в регіонах, відсутність співпраці з єпархією, що приводить до браку інформації про стратегію Церкви. Підбадьорююче слово В. Колодчина закінчилося кількома конкретними пропозиціями щодо змін у структурі СХК та необхідности призначення людини для виїздів і праці по селах Галичини та східних областей України. Член ради Теодор Ґудзяк запропонував створити фонд для фінансування лекційної, видавничої та рекламної діяльности у зв'язку з виїздами в регіони. Леся Крип'якевич поінформувала нараду СХК про конференцію, яка відбулася 23-го серпня 1994 року в Митрополії з ініціятиви новисвячених єпископів Юліяна Ґбура і Василя Медвідя.

Президія Світового Християнського Конґресу УГКЦ. Сидять (зліва): Леся Крип'якевич, Галина Іваницька, співголови: Василь Колодчин і Михайло Косів, Марія Косів; (стоять, зліва): Іван Паславський, Ігор Матушевський, Теодор Ґудзяк, Орест Тис, Ярослав Булич, Володимир Гаюк.

Конференція з участю представників мирян і клиру започаткувала працю різноманітних дособорних комісій, цим самим заклавши фундамент підготови до монументального Собору УГКЦ в 1996 році. Обговорено цілий ряд пропозицій і пекучих проблем церковного життя. Мова йшла про підсилення парафій на сході України, про небезпеку прихованого прозелітизму латинської Церкви, про відсутність духовного проводу для молоді і преси, про право Світового Християнського Конґресу та інших мирянських громадських організацій на своє представництво у парляменті України. Володимир Гаюк нагадав про наближення ще однієї важливої дати — 400-річчя від дня народження Петра Могили. Її доцільно відзначати спільно громадам усіх християнських церков в Україні. Конґрес визнав необхідність випрацювання пакету пропозицій в контексті підготови до Собору-96. Конґрес виступає ініціятором створення Ради Мирян при всіх єпархіях, з правом дорадчого голосу.

Нарада СХК завершила свою працю, постановивши:

Внести зміни в керівні органи Конґресу шляхом введення до Головної Ради заступників співголів, з правом підпису — Теодора Ґудзяка, Володимира Гаюка та Івана Паславського.

Регулярними засіданнями почати підготову до проведення звітно-виборчої конференції СХК, скерувавши працю в напрямку підготови до Собору 1996 року та інших визначних дат.

Звернутися до Митрополії УГКЦ з проханням пояснити право мирян на ознайомлення з рішеннями синодів, конференцій світового богословського діялогу, права мирянських організацій у формуванні парляменту України, а також можливості створення Ради Мирян як дорадчого органу в різних ділянках духовності і культури при всіх епархіях.

Нарада Світового Християнського Конґресу закінчилася спільною молитвою за прославу Митрополита Андрея Шептицького.

Н.Н.

З діяльности Фундації УВУ в Ню Йорку

На порозі ювілейних дат — 25-річчя створення Фундації УВУ в ЗСА та 75-річчя існування Українського Вільного Університету — праця фундації поглиблюється та розгортається, згідно з вимогами українського сьогодення.

Після щирого занепокоєння з приводу занедужання довголітнього голови Фундації, колишнього ректора УВУ д-ра Петра Гоя, який щасливо повертає до здоров'я, оновлена Управа під проводом енергійного заступника голови проф. д-ра Леоніда Рудницького, поруч основних завдань фінансово-моральної допомоги своїй „Альма Матер", Українському Вільному Університетові у Мюнхені, запланувала та здійснює ряд корисних проєктів видавничого характеру та продовжує збірку й висилку книжок в Україну, до Бібліотеки і Архіву української діяспори.

Спільно з матірним Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові Управа Фундації узгіднила видання в Україні більшим тиражем двох документальних книг, що розкривають злочини колишніх окупантів українських земель супроти українського народу. Йдеться про документальну книгу „Акція Вісла", що вийшла в Польщі польською мовою під редакцією українського історика Євгена Місила. У ній вміщено багато архівних документів, що недавно секретних, про драматичні обставини депортації українського населення, особливо з Лемківщини, на звільнені німецькі території, про табір Явожно та ліквідацію української етнічної території в межах сучасної Польщі.

Другий проєкт спільного видання з НТШ в Україні — це „Звіт міжнародної комісії" про московсько-большевицький геноцид, розкритий у Вінниці 1943 року, в перекладі на українську мову. Обидві згадані книжки мають виразно документальний характер, вони особливо потрібні на східніх землях України, щоб свідчити про непростимі злочини комуно-московської влади супроти українського народу. Управа Фундації УВУ вірить у фінансову допомогу громади української діяспори без її активного сприяння здійснити ці видавничі пляни буде неможливо.

Третє запроєктоване Фундацією видання побачить світ за рахунок фонду окремого призначення св. п. Степана Салика. Це книга „Вклад українського народу в скарбницю світу". Її запроєктовано у формі довідника-літопису, що розглядатиме культурні, наукові, духовно-релігійні, військово-оборонні, винахідничі та інші вартості, що збагатили світову громадськість, від сивої давнини до сьогодні. Книжку плянується перекласти чужими мовами.

Фундацію УВУ в Ню Йорку відвідав декан Українського Вільного Університету з Мюнхену проф. д-р М. Лабунька, який висловив глибоку подяку від імени Ректора і Сенату УВУ всім жертводавцям фундації Українського Вільного Університету, без допомоги яких унікальна Висока Школа не могла б існувати, як рівно подякував управі Фундації УВУ за безкорисливу, віддану працю для добра української науки та української держави.

Оксана Луцька

Родинна різдвяна зустріч 89-го Відділу СУА

Кожного року в різдвяному часі 89-ий Відділ СУА в Керґонксоні, Н.Й., влаштовує різдвяну зустріч для союзянок з родинами. Ця зустріч відбулася в четвер, 26-го січня ц.р., о год. 5-ій увечорі в церковній залі Пресвятої Трійці.

Святково прибрана заля створювала святково-різдвяний настрій у приходящих гостей. За накриті ялинковими гілками, калачами з кутею столи засіли союзянки з родинами. Новообрана голова Відділу Анна Слободян теплими словами привітала всіх присутніх, а особливо сидячих за головним столом о. пароха Володимира Заяця, о. каноніка Еміліяна Шараневича, д-ра Романа Барановського і д-ра Стефанію, д-ра Осипа Мороза, (який щойно повернувся з України) і його дружину Марію — нашу протоколярну секретарку, Аґнес Хоманчук — нашу незамінну скарбничку, Зеновію Ковальську — заступницю голови і Данила Слободяна. Відтак голова попросила о. пароха відмовити молитву і поблагословити страви, і всі урочисто заколядували „Бог предвічний".

Ще заки приступити до вечері, яку наші вправні господарські референтки приготували, культурно-освітня референтка Людмила Волянська прочитла новелю „Родина" авторства Віри Селянської-Вовк, присвячену родині, що надається до окази і до відзначення Року Родини.

Кульмінаційною точкою вечора і милою несподіванкою для присутніх було відзначення колишньої голови Відділу Стефанії Барановської. Голова А. Слободян привітала від всіх членок Відділу С. Барановську, та висловила їй подяку за її 11-літню працю на посту голови Відділу. За той час вона виконувала не тільки свою функцію, але часто бралась за інші функції, коли бракувало кому їх виконувати. Як не можна було знайти особу, яка завідувала школою українознавства, С. Барановська перебирала ту важливу функцію на себе і виконувала її через кілька років. Чи як трапилась поважна хвороба в родині секретарки Відділу, то знову вона перебрала на деякий час секретарство, кореспонденційну функцію виконує ще й дотепер, а минулого року ще й господарську референтуру і т. п. Тому в подяку за її невтомну працю і як пам'ятку подарували їй гуцульську інкрустовану касетку та проспівали подружжю Барановським три гучні многоліття.

При торті, каві і чаю ще довго колядували, а на закінчення ще й розіграли торт роботи нашої заслуженої членки Дарії Хухри, який виграла Марійка Підлуська.

Родинна імпреза цього року вдалася гарно, всі розходилися веселі домів.

Ольга Денисенко

Українські реформи потребують наукових основ

З дня проголошення незалежної, вільної України стали можливими більш тісні контакти, зустрічі, обмін думками діяспори і громадян української держави. Майже всі ми відвідали свій рідний край, цілували землю своєї оселі, де народились. Тепер дуже часто відвідують Америку, Канаду, інші країни світу політики, діячі різних партій, депутати обласних та Верховної Ради України з метою встановлення ділових контактів та уточнення і збагачення інформації про ситуацію в Україні. На жаль, багато доповідей носить формальний характер, доповідачі розказують нам про відомі нам проблеми, що мають місце в Україні. Багато депутатів Верховної Ради приїжджають в Америку під час праці парляменту, не висловлюють конкретних пропозицій, що, на їх думку, потрібно зробити для виходу з кризи, для інтенсивного розвитку всіх галузей народного господарства. Окремі із нинішніх політиків зовсім не розкривають об'єктивних і суб'єктивних проблем у своїх виступах, що існують в Україні, і шляхів їх розв'язання.

З таким настроєм я їхав на лекцію проф. Мирона Василіва у Вестерн університеті Кентакі.

Керівництво університету запросило професора біології М. Василіва з метою глибшого вивчення соціяльно—економічного і політичного становища сучасної України та ознайомлення з його науковими працями з питань фізіологічних основ проґресивної, потоково-цехової технології виробництва молока.

Проф. М. Василів народився в селі Стоки колишнього Бібрського району, тепер Перемишлянський район. Проф. Василів закінчив бібрську середню школу, Ветеринарну Академію у Львові, Гуманітарну академію у Москві та аспірантуру. Довгі роки займався розвитком сільського господарства в Радехівському районі та області, а останні 10 років займався науковою працею. Цікавим є те, що його батько Григор у 1920-их роках був на роботі в Америці. Заробив певну кількість грошей, повернувся в Україну, купив землю, збудував хату, посадив сад. Але в 1948 році під тиском НКВД майно було зруйновано, землю та худобу забрано в колгосп.

Лекція проф. М. Василіва на тему „Соціяльно—економічне і політичне становище в Україні" у Вестерн університеті Кентакі відбулася на початку грудня 1994 року з участю наукових працівників, студентів і української громади.

Проф. Василів з наукових позицій розказав присутнім про Україну, про фактичний стан справ в економіці і рівень життя населення. У вступній частині доповіді підкреслено, що Україна є однією з великих европейських держав. По своїй території і кількості населення вона рівняється до Франції. Вона має добре географічне положення між Заходом і Сходом і багата на природні ресурси. Чорнозем України є найкращим на земній кулі і його взірці зберігаються у Міжнародній палаті мір. Україна має широку сітку шосейних і залізничних шляхів, багато летовищ та річкових і морських портів, розвинену металюрґійну, вугільну, радіокосмічну промисловість, багато лісів, добру землю, розвинуті прогресивні технології в сільському господарстві.

Гордістю України є її люди, серед яких багато відомих у світі вчених, великий творчий і науковий потенціал, багато письменників, художників, артистів, лікарів, інженерів, економістів, хліборобів, селекціонерів, пілотів та військових командирів, досвідчених і працьовитих людей. Україна має дуже багато шкіл, гімназій, професійно-технічних закладів, інститутів та університетів, науково-дослідних установ з багатьох профілів розвитку народного господарства. Все населення України має середню освіту, а значна кількість населеня має вищу освіту.

І тому дуже важко повірити, сказав проф. Василів, що в цій ситуації рівень життя населення є низьким, виробництво промислової і сільсько—господарської продукції невпинно зменшується, різко зростає рівень інфляції і емісія грошей.

За клясифікацією ООН, всі країни колишнього СССР поділено на три групи щодо розвитку. Україну віднесено до найнижчої, третьої групи. Після всебічної наукової аналізи становища в Україні проф. Василів назвав головні причини такого становища.

Поперше, — це те, що значна кількість промислових підприємств в Україні входила у воєнно-промисловий комплекс СССР. В данний час трансформація цих підприємств у приватні структури і випуск предметів та товарів ширшого вжитку, знарядь виробництва, машин і обладнання вимагає значних інвестицій, кредитів та допомоги розвинутих країн світу, обіцяних фондів від Америки і МВФонду Україна покищо не отримала.

Подруге, Україна зазнала значних втрат — людських, матеріяльних і фінансових в наслідок чорнобильської катастрофи. Сьогодні на ліквідацію її наслідків виділюється 15 відсотків фондів з річного бюджету. Тут також потрібна світова допомога. Професор висловив незадоволення, що міністри „великої сімки" заявили, що допомогу Україні слід розглядати в контексті фінансової допомоги усім країнам колишнього СССР, адже такого нещастя не має жодна країна.

Потретє, Україна зазнає значних втрат, зростає собівартість виробленої продукції тому, що Росія продає нафту за надзвичайно високими цінами. Російські шовіністи роблять все можливе щоб не допустити будівництва нафтового терміналу в Одесі і отримувати дешеву нафту із країн Сходу

Почетверте — на керівних постах ще замало фахівців, технологів, економістів, патріотів. Основна частина української інтеліґенції була знищена, вивезена у табори Сибіру, Казахстану. Багатьом жителям західньої України висловлювали недовір'я і вони не займали керівних постів в колишньому СССР. Серед генералів, керівників КҐБ, обкомів партії, пілотів, дипломатів, директорів підприємств, що входили у військово-промисловий комплекс, не було жителів із західньої України.

Поп'яте, великої шкоди будівництву держави і розвитку її економіки завдає розпорошення демократичних сил, наукових працівників у багатьох партіях, яких нараховується понад 35. На думку лектора, в Україні повинно бути 3—4 партії. Основне завдання демократичних партій — це боротьба за утвердженя української держави, за підвищення життєвого рівня народу в найближчий час. В політичному пляні — боротьба з противниками незалежної України, з противниками недоторканости її кордонів, цілісности, боротьба з російськими шовіністами, як в Україні, так і за її межами.

Шосте — проф. Василів вважає, що Верховна Рада, Уряд України багато часу витрачають на політичну тріскотню про подвійне громадянство, двомовність. прикриваючись комуністичною фракцією. Адже комуністична фракція зовсім не ставить питань про вивчення Маркса, Леніна, про будівництво комунізму в усьому світі, про геґемонію пролетаріату, а лише про Крим, двомовність, подвійне громадянство, відновлення СССР, заборону терміналу в Одесі і т.д. При чому тут комуністичні ідеї, тут явний шовінізм і відкрита боротьба проти незалежности України, інтенсивного розвитку її економіки.

Успішне вирішення цих та інших проблем дозволить Україні будувати незалежну державу, гармонійно розвивати економіку і на цій основі забезпечити високий рівень життя населення, знайти гідне місце серед розвинутих країн світу. У даний час здійснюються політичні та соціяльно-економічні перетворення у всіх сферах життя народу України. Президент Леонід Кучма, Уряд і парламент виробляють закони і нормативні акти, які дозволять трансформувати соціялістичну власність у приватні структури, фармерські господарства, фірми, асоціяції, компанії.

Але приватизація у всіх галузях господарства проходить ще повільно. З цієї причини відбувається хаотичний розпад окремих державних структур та колгоспів. В цей перехідний період допускається втрати національного багатства, створеного населенням України в соціялістичний період.

Вчені Заходу, сказав лектор, не завжди глибоко вивчають соціяльно-економічний стан України, інфраструктуру її економіки, тому часто рекомендують односторонні, поверхові, науково необґрунтовані програми трансформації колишніх державних, кооперативних підприємств, колгоспів у приватні структури.

Багато вчених економістів західніх держав вважають, що потрібно приватизувати заводи, розділити землю у приватну власність людям і можна вирішити всі проблеми. Після приватизації треба створювати фармерські господарства, які будуть об'єднуватися у великі фірми. Однак ніхто не обґрунтовує такого поділу землі; яку оптимальну кількість землі виділяти для фермерів, щоб вони вели високоефективно господарство. Що робити з мільйонами голів худоби, що є на фармах колгоспів? Як поділити трактори і станції, і майстерні, насінницькі і комбікормові фабрики зерносховища, електролінії, колгоспні дороги, інші об'єкти соціяльно-культурного призначення. Хто будуватиме соціяльно -культурні об'єкти на селі? Зовсім не дають відповіді вчені Заходу на питання, як проводити сівозміни, зберегти меліоративну систему, вести селекцію і пасічництво, племінну роботу у тваринництві, підвищити продуктивність праці та знизити трудові та матеріяльні витрати на виробництво одиниці продукції. Більшість прихильників реформи із західних держав не враховують ментальности українців, інфраструктуру національного добра, створеного віками народом, природно-економічні і кліматичні умовини. Багато вчених посилаються на те, що фармери Канади, щоб мати середні наділи землі 35 гектарів, пройшли період майже 100 років.

Україна не може йти таким шляхом. У нас земля належить державі і колгоспам, де середній розмір господарства становить 3—5 тисяч гектарів. Поділити ці землі на дрібні фармерські господарства, що приведе до різкого падіння продуктивности праці, знищення існуючих основних засобів виробництва, низького рівня механізації виробничих процесів і технологій та до падіння врожайности землі та продуктивности тваринництва, не можна, а навіть шкідливо для держави та народу. Це значить, що такий науково необґрунтований шлях приватизації на селі поставить населення України перед фактом фізіологічного голоду.

Дальше доповідач сказав, що в наслідок політичних дискусій з питань приватизації, відсутність чіткої державної програми приватизації всіх засобів виробництва агропромислового комплексу держава втрачає час, що веде до постійного спаду виробництва, продукції, безробіття, інфляції, різкого зниження життєвого рівня населення. На думку проф. Василіва будь-яке хаотичне розподілення землі та інших засобів виробництва приведе до значного зменшення харчового фонду України. Крім того, він зауважив, що колгоспи і радгоспи займаються також будівництвом і ремонтом шкіл, доріг, житла, медичних установ, крамниць, клюбів-кінотеатрів, церков, газопроводів, водопроводів і інших життєво необхідних об'єктів на селі. Отже, потрібно на базі колгоспів і радгоспів, м'ясокомбінатів, молочних та цуквових фабрик, і інших підприємств харчової і переробної промисловости, сільської торговельної сітки, створити приватні агрофірми, кооперативи, асоціяції, які б виробляли продукцію і давали на ринок готові харчові продукти, як це роблять фармери Америки, Канади і інших розвинутих країн світу.

Тоді за рахунок прибутків і податків цих нових приватних структур можна буде будувати на селі необхідні виробничі та соціяльно - культурні об'єкти, забезпечити їх діяльність, утримувати пере старілих, пенсіонерів, інвалідів, дітей-сиріт, що живуть у сільській місцевості.

До найбільш тривожних проблем в Україні проф. Василів відніс смертність дітей; скорочення середнього віку життя населення. Ці негативні явища є не тільки наслідком чорнобильської катастрофи, сказав він, але і наслідком низького рівня життя населення, значна частина якого не споживає харчів згідно з фізіологічними нормами.

Наприкінці доповідач зупинився на проблемах фінансової системи, не обійшов і окремих, пекучих проблем Криму, розподілу Чорноморської фльоти, інших питань життя і діяльности народу України. Понад двогодинну доповідь уважно слухали присутні, які засипали проф. Василіва чисельними питаннями та нагородили рясними оплесками за змістовну презентацію.

Проф. Василів вручив докторові Лютерові Гюзові книгу „Львівщина" та символічний герб Львова а також свої наукові праці з проблем проґресивної потоково-цехової технології виробництва молока. У свою чергу від адміністрації Вестерн університету д-р Л. Гюз вручив проф. Василіву памятні сувеніри та висловив щиру подяку за змістовну наукову доповідь, також підкреслив, що це початок творчої наукової співпраці вчених України й Америки.

І. Цибрівський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ 5-го БЕРЕЗНЯ, 1995 р.

Гемпстед, Н.Й. Річні збори 327-го Відділу УНС „Запорізька Січ" відбудуться о год. 3-ій по пол. в залі української католицької церкви. В. Шпачинський – голова, З. Зарицька – секретар.